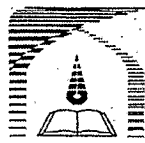

١٧١١ / ١١ / ١١
١٧١٩ / ٢٤

٣٢٧٠١

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

دانشکده‌ی علوم انسانی

پایان‌نامه‌ی دوره‌ی کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی

بررسی واژنحوی

پی‌بست‌های ضمیری گویش مزینانی

در قیاس با فارسی میانه

ابوالفضل مزینانی

استاد راهنما:

دکتر عالیه کرد زعفرانلو کامبوزیا

استاد مشاور:

دکتر ارسلان گلفام

۱۳۸۷ / ۹ / ۱۲

شهریور ۱۳۸۷

۱۰۵۷۶۴

کتابخانه مرکزی
توسعه و مدیریت
کتابخانه مرکزی
توسعه و مدیریت

بسمه تعالی

آیین‌نامه چاپ پایان‌نامه (رساله)‌های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان‌نامه (رساله)‌های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت‌های علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش‌آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می‌شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان‌نامه (رساله)ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
کتاب حاضر، حاصل پایان‌نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته زبان فارسی است
که در سال ۱۳۸۷ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم / جناب آقای دکتر زعفرانی مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر ارسلان کفاسی و مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر — از آن دفاع شده است.

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه‌های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می‌تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ‌شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشگاه تعهد و قبول می‌کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می‌تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می‌دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه‌شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

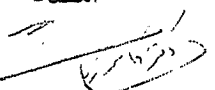

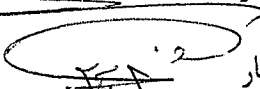

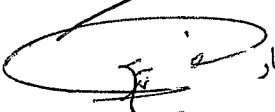
ماده ۶ اینجانب ابراهیم فضل‌مزیسانی دانشجوی رشته زبان فارسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می‌شوم.

نام و نام خانوادگی:
تاریخ و امضا:
۱۳۸۷/۷/۷

بسمه تعالی

تأییدیه اعضای هیئت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضاء هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای ابوالفضل مزینانی تحت عنوان «بررسی واژنحوی پیوست‌های ضمیری گویش مزینانی در قیاس با فارسی میانه» را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کنند.

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضاء هیئت داوران
	استادیار	دکتر عالیہ کرد زعفرانلو کامبوزیا	۱- استاد راهنما
	استادیار	دکتر ارسلان گلفام	۲- استاد مشاور
	استادیار	دکتر فردوس آقاگل زاده	۳- استاد ناظر
	دانشیار	دکتر مجتبی منشی زاده	۴- استاد ناظر
	استادیار	دکتر فردوس آقاگل زاده	۵- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

دستورالعمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاستهای پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱- حقوق مادی و معنوی پایان‌نامه‌ها/ رساله‌های مصوب دانشگاه متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره‌برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آیین‌نامه‌ها و دستورالعملهای مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی می‌باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنما نویسنده مسئول مقاله باشند. تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

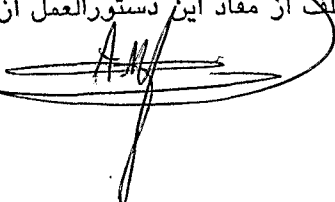
ماده ۳- انتشار کتاب حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و براساس آیین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه

به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل از

طریق مراجع قانونی قابل پیگیری خواهد بود. ۱۳۸۴/۶/۱۲ پ

تقدیم به:

پدرم و مادرم که عشق و محبت را به من آموختند،
و همسر و فرزندم که معنی عشق آند و در مسیر اتمام این
پروژه مایه‌ی آرامش من بودند.

تشکر و قدردانی:

منت خداوند رحمان و رحیم، کریم‌ترین کریمان عالم، مظهر قدرت، رحمت و حکمت که بشر را علم نوشتن به قلم آموخت و به او آنچه را که نمی‌دانست به الهام خود تعلیم داد و شکر بیکران او را که با الطاف خداوندیش یاری فرمود تا این بنده‌ی کوچک کاری دشوار به انجام رساند. حال که به یاری خداوند متعال، نگارش این پایان‌نامه به اتمام رسیده است بر خود فرض می‌بینم که از کلیه‌ی عزیزانی که تمامی مراحل نگارش و تدوین آن سهمی داشته‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

لازم می‌دانم ابتدا از سرکار خانم دکتر عالیه کرد زعفرانلو کامبوزیا که در تمامی مراحل تدوین این پایان‌نامه با در اختیار گذاشتن وقت گرانبهایشان و راهنمایی‌های ارزشمند راهگشای انجام آن بودند صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم. از استاد محترم جناب آقای دکتر ارسلان گلغام که با صبر و حوصله همواره پاسخگوی سؤالاتم بودند و با تذکرات ارزشمند راهنماییم نمودند، صمیمانه سپاسگذارم. از کلیه‌ی استادان محترم گروه زبان‌شناسی دانشگاه تربیت مدرس بویژه مدیر گروه محترم جناب آقای دکتر فردوس آقاگل‌زاده که در طول دوران تحصیل مطالب و دانستنی‌های ارزشمندی در اختیارم نهادند و در محضر هریک از ایشان جنبه‌هایی از دانش زبان‌شناسی را فراگرفتم، سپاس فراوان دارم. از جناب آقای دکتر محمود جعفری ده‌هقی مدیر گروه محترم رشته‌ی فرهنگ و زبان‌های باستانی دانشگاه تهران که منابع گرانبهایی را در اختیارم نهادند نیز قدردانی می‌کنم.

در پایان لازم می‌دانم از تلاش‌های بی‌دریغ همسر فداکارم، فاطمه، که زحمت تایپ نسخه‌های دست‌نویس این پایان‌نامه بر دوششان بود و نیز دختر کوچکم، زهرا، که سختی‌های این کار را تحمل کرده و مایه‌ی آرامش من بودند کمال تشکر و قدردانی را داشته‌باشم.

ابوالفضل مزینانی

شهریور ۱۳۸۷

چکیده:

گویش مزینانی در دهستان مزینان از توابع شهرستان سبزوار تکلم می‌شود. در این پژوهش، ویژگی‌های واژنحوی پی‌بست‌های ضمیری گویش مزینانی، با اتخاذ روش توصیفی-تحلیلی مورد بررسی قرار گرفته و نتایج حاصل از آن، با ویژگی‌های این عناصر در فارسی میانه مقایسه می‌شود. بررسی داده‌های زبانی نشان می‌دهد که پی‌بست‌های ضمیری گویش مزینانی در مجاورت بلافصل فعل ظاهر شده و برخلاف فارسی معیار به تکواژهای امر، نهی، و نفی، ستاک فعلی گذشته، تکواژ نمود ماضی نقلی، و سازه‌های نحوی در نقش مفعول مستقیم، مفعول غیرمستقیم، و قید مکان نیز می‌پیوندند. همچنین این عناصر علاوه بر نقش مفعول مستقیم، بدون استفاده از ادات نقش‌نما ویا پایانه‌های صرفی در نقش‌های نحوی غیرصریح مانند حالت‌های به‌ای، ازی، بایی، و برایی ظاهر می‌شوند. بررسی پی‌بست‌های ضمیری فارسی میانه نیز حاکی از این است که این عناصر به لحاظ ترتیب واژه‌ها پس از نخستین کلمه‌ی بند، جمله، ویا گروه قرار می‌گرفته و تقریباً در تمامی نقش‌های نحوی صریح و غیرصریح به کار می‌رفته‌اند. تطبیق و مقایسه‌ی این دو زبان نشان می‌دهد که اغلب نقش‌ها و حالت‌های دستوری پی‌بست‌های ضمیری فارسی میانه بجز نقش عامل فعل مجهول، در شرایط خاصی در گویش مزینانی حفظ شده‌است. حفظ این نقش‌ها در شرایطی صورت گرفته که بررسی جایگاه این عناصر در جملات فارسی میانه و گویش مزینانی، بیانگر دو نظام واژه‌بستی کاملاً متفاوت جایگاه دوم و فعلی است. در حین توصیف و مقایسه، ساخت‌های واژه‌بست-همزاد گویش مزینانی و ساخت‌های دومفعولی آن نیز بررسی شدند. بررسی ساخت‌های واژه‌بست-همزاد نشان می‌دهد که پی‌بست‌های ضمیری مفعولی در واقع موضوع درونی فعل هستند و گروه اسمی هم‌مرجع با آن در چنین ساخت‌هایی، افزوده است. در این راستا، استدلال‌هایی در تأیید موضوع بودن پی‌بست‌ها ارائه شد. مضافاً، چگونگی اختصاص حالت دستوری در ساخت‌های دومفعولی گویش مزینانی در چارچوب فرضیه‌ی انشقاق پوسته‌ی فعلی مورد بررسی قرار گرفته و این نتیجه حاصل شد که به لحاظ تاریخی، حوزه‌ی عملکرد واژه‌بست‌های ضمیری در راستای ساخت‌متکی شدن تعبیر نقش پی‌بست‌ها، به نفع ساخت‌های اضافی از حوزه‌ی بند و جمله به حوزه‌ی گروه فعلی کاهش یافته‌است. این نتیجه به تاریخ زبان فارسی تعمیم داده شد و به عنوان علت احتمالی تحول نظام واژه‌بستی جایگاه دوم به نظام واژه‌بستی فعلی معرفی گردید. بازنگری مطالعات انجام‌شده در خصوص فارسی میانه نشان می‌دهد که پی‌بست‌های ضمیری فارسی میانه در نقش ضمیرتکراری نیز ظاهر می‌شده‌اند و در این زبان ردپایی از چپ‌نشانی و مبتداسازی می‌توان یافت.

کلید واژه‌ها: نظام واژه‌بستی، پی‌بست‌های ضمیری، میزبان، حالت، گویش مزینانی، فارسی میانه.

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول: کلیات پژوهش

۲ - مقدمه

بخش اول

۲-۱-۱-۱ شهرستان سبزوار

۳-۱-۱-۱ دهستان مزینان

۳-۱-۱-۱ جغرافیای تاریخی

۴-۱-۱-۱ ویژگی‌های مذهبی و فرهنگی

۵-۱-۱-۱ جمعیت

۶-۱-۱-۱ وجه تسمیه

۷-۱-۱-۱ آثار و ابنیه‌ی تاریخی

۸-۱-۱-۱ ویژگی‌های زبانی

بخش دوم

۱-۲-۱ ضرورت تحقیق

۲-۱-۲-۱-۱ ضمایر شخصی گویش مزینانی

۲-۲-۱ بیان مسأله و سؤالات تحقیق

۳-۲-۱ هدف تحقیق

۴-۲-۱ فرضیه‌های تحقیق

۵-۲-۱ روش تحقیق

فصل دوم: پیشینه‌ی تحقیق

۱-۲-۱ مقدمه

۲-۲-۱ تعریف واژه‌بست

۳-۲-۱ آرای زبان‌شناسان درزمینه‌ی شناسایی، نام‌گذاری، و طبقه‌بندی

واژه‌بست‌ها

۱-۳-۲ واکرناگل (۱۸۹۲)

۲-۳-۲ زوئیکی (۱۹۷۷، ۱۹۸۵، ۱۹۹۴)

۳-۳-۲ زوئیکی و پالوم (۱۹۸۳)

۴-۳-۲ کلاوانس (۱۹۸۵)

۵-۳-۲ اندرسون (۱۹۹۲)

۶-۳-۲ هالپرن (۱۹۹۲، ۱۹۹۵)

۳۰.....	واژه‌بست‌های فعلی	۴-۲
۳۱.....	واژه‌بست‌های ضمیری	۵-۲
۳۲.....	واژه‌بست ضمیری همراه و هم‌مرجع با گروه اسمی	۱-۵-۲
۳۳.....	رویکردهای تولیدپایه‌ای و جابجایی	۲-۵-۲
۳۶.....	پی‌بست‌های ضمیری در دوره‌های مختلف فارسی	۶-۲
۳۶.....	ضمایر شخصی ایرانی باستان	۱-۶-۲
۳۷.....	ضمایر شخصی ایرانی میانه‌ی غربی (پهلوی - پارتی)	۲-۶-۲
۳۸.....	بویس (۱۹۶۴)	۱-۲-۶-۲
۴۳.....	برونر (۱۹۷۷)	۲-۲-۶-۲
۴۳.....	پیوند با یک اسم	۱-۲-۲-۶-۲
۴۴.....	پیوند با انواع ضمیر	۲-۲-۲-۶-۲
۴۵.....	پیوند با ادات نسبی	۳-۲-۲-۶-۲
۴۵.....	پیوند با یک فعل	۴-۲-۲-۶-۲
۴۶.....	پیوند با حروف ربط پیرو ساز	۵-۲-۲-۶-۲
۴۷.....	پیوند با حرف ربط همپایه ساز	۶-۲-۲-۶-۲
۴۷.....	پیوند با یک قید	۷-۲-۲-۶-۲
۴۸.....	پیوند با یک حرف اضافه	۸-۲-۲-۶-۲
۴۹.....	پیوند با ادات فعل	۹-۲-۲-۶-۲
۴۹.....	پیوند با بند مقدم	۱۰-۲-۲-۶-۲
۵۰.....	مطالعات مربوط به پی‌بست‌های ضمیری فارسی معاصر	۳-۶-۲
۵۴.....	خلاصه	۷-۲

فصل سوم: مبانی نظری

۵۷.....	مقدمه	۱-۳
۵۸.....	دستور همگانی و نظریه	۲-۳
۵۹.....	اصل ساخت وابستگی	۱-۲-۳
۵۹.....	اصل جابجایی	۲-۲-۳
۵۹.....	اصل فرا فکنی	۳-۲-۳
۶۰.....	زیر نظریه‌های نظریه‌ی حاکمیت و مرجع‌گزینی	۳-۳
۶۰.....	نظریه‌ی تحدید	۱-۳-۳
۶۰.....	نظریه‌ی حاکمیت	۲-۳-۳
۶۱.....	نظریه‌ی مرجع‌گزینی	۳-۳-۳
۶۲.....	نظریه‌ی تتا	۴-۳-۳

۶۳.....	نظریه‌ی حالت	۵-۳-۳
۶۵.....	نظریه‌ی نظارت	۶-۳-۳
۶۵.....	نظریه‌ی ایکس تیره	۷-۳-۳
۶۶.....	فرضیه‌ی انشقاق گروه فعلی	۴-۳
۶۹.....	خلاصه	۵-۳

فصل چهارم: توصیف و تحلیل داده‌ها

۷۱.....	مقدمه	۴
۷۲.....	مقایسه‌ی چند جمله‌ی گویشی با ساخت‌های فارسی میانه	۱-۴
۷۳.....	نظام ضمائر شخصی گویش مزینانی	۲-۴
۷۳.....	ضمایر شخصی آزاد	۱-۲-۴
۷۴.....	ضمایر شخصی پی‌بستی	۲-۲-۴
۷۵.....	میزبان‌های ضمائر پی‌بستی	۳-۴
۷۵.....	مفعول مستقیم	۱-۳-۴
۷۹.....	مفعول غیرمستقیم	۲-۳-۴
۸۱.....	قید مکان	۳-۳-۴
۸۳.....	فعل: اجزاء و ادات آن	۴-۳-۴
۸۴.....	وندهای تصریفی	۱-۴-۳-۴
۸۴.....	تکواژ نفی	۲-۴-۳-۴
۸۴.....	تکواژ نهی فعل	۳-۴-۳-۴
۸۵.....	تکواژ امر	۴-۴-۳-۴
۸۷.....	ستاک فعلی گذشته	۵-۴-۳-۴
۸۸.....	تکواژ نمود ماضی نقلی	۶-۴-۳-۴
۸۸.....	صفت مفعولی	۷-۴-۳-۴
۸۹.....	جزء اسمی فعل مرکب	۸-۴-۳-۴
۹۰.....	جزء وصفی فعل مرکب	۹-۴-۳-۴
۹۰.....	حروف اضافه	۵-۳-۴
۹۲.....	ساخت‌های واژه‌بست-همزاد	۴-۴
۹۳.....	ضمایری پی‌بستی: مطابقه یا موضوع	۱-۴-۴
۹۳.....	اختیاری بودن	۱-۱-۴-۴

۹۴.....	جایجایی واژه بست.....	۲-۱-۴-۴
۹۶.....	نظریه‌های تحدید و مرجع‌گزینی.....	۳-۱-۴-۴
۹۸.....	نقش "را".....	۴-۱-۴-۴
۹۲.....	اختصاص حالت در ساخت‌های دومفعولی.....	۵-۴
۱۰۲.....	ضمایری بستنی: جایگاه دوم یا فعلی.....	۶-۴
۱۱۰.....	واژه بست‌های ضمیری فارسی میانه: بازنگری.....	۷-۴
۱۱۴.....	ضمیر تکراری.....	۱-۷-۴
۱۱۵.....	ناپیوستگی سازه‌ای.....	۲-۷-۴
۱۱۸.....	خلاصه.....	۸-۴

فصل پنجم: نتایج، کاربردها و پیشنهادات

۱۲۱.....	۵- مقدمه.....	
	بخش اول	
۱۲۱.....	نقش‌های نحوی پی بست‌های ضمیری.....	۱-۱-۵
۱۲۱.....	فارسی میانه.....	۱-۱-۱-۵
۱۲۱.....	گویش مزینانی.....	۲-۱-۱-۵
۱۲۲.....	مقایسه‌ی نقش‌های نحوی.....	۳-۱-۱-۵
۱۲۲.....	توزیع پی بست‌ها در جمله.....	۲-۱-۵
۱۲۲.....	فارسی میانه.....	۱-۲-۱-۵
۱۲۲.....	گویش مزینانی.....	۲-۲-۱-۵
۱۲۳.....	مقایسه‌ی توزیع پی بست‌ها.....	۳-۲-۱-۵
۱۲۳.....	میزبان پی بست‌ها.....	۳-۱-۵
۱۲۳.....	فارسی میانه.....	۱-۳-۱-۵
۱۲۳.....	گویش مزینانی.....	۲-۳-۱-۵
۱۲۴.....	مقایسه‌ی میزبان‌ها.....	۳-۳-۱-۵
	بخش دوم	
۱۲۴.....	تعامل نحو و واج‌شناسی.....	۱-۲-۵
۱۲۵.....	عوامل مؤثر در تفسیر حالت نحوی پی بست.....	۲-۲-۵
۱۲۵.....	علل تحول نظام واژه بستنی جایگاه دوم به نظام فعلی.....	۳-۲-۵
۱۲۶.....	پی بست‌ها نشانه‌ی مطابقه‌ی مفعولی نیستند.....	۴-۲-۵
۱۲۶.....	ساخت‌های دومفعولی با موضوع واژه بستنی.....	۵-۲-۵
۱۲۷.....	کاربردها.....	۶-۲-۵
۱۲۸.....	پیشنهادات.....	۷-۲-۵

۱۲۹.....	فهرست منابع فارسی
۱۳۱.....	فهرست منابع انگلیسی
۱۳۵.....	واژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی
۱۳۹.....	واژه‌نامه‌ی فارسی به انگلیسی
۱۴۴.....	چکیده‌ی انگلیسی

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۳۷	جدول (۱-۲) : صرف ضمیر دوم شخص در زبان اوستایی.....
۷۳	جدول (۱-۴) : ضمائر شخصی آزاد گویش مزینانی بدون نشانه‌ی مفعولی.....
۷۴	جدول (۲-۴) : ضمائر شخصی آزاد گویش مزینانی همراه با نشانه‌ی مفعولی.....
۷۴	جدول (۳-۴) : تکواژگونه‌های ضمائر شخصی پی‌بستی گویش مزینانی.....
۹۱	جدول (۴-۴) : حروف اضافه‌ی اصلی در گویش مزینانی.....

فهرست نمادها و علائم اختصاری

نماد	توضیح
-	پیوند واجی در وندافزایی
=	پیوند واجی در واژه‌بست‌افزایی
1pl	اول شخص جمع
1sg	اول شخص مفرد
2pl	دوم شخص جمع
2sg	دوم شخص مفرد
3pl	سوم شخص جمع
3sg	سوم شخص مفرد
ABL	حالت ازی
ACC	مفعول مستقیم

AGR	مطابقه
ASP	تکواژ نمود ماضی نقلی
B.DAT	حالت برایی (مفعول غیرمستقیم بهره‌ور)
COMP	متمم ساز
CP	گروه متمم ساز
DAT	مفعول غیرصریح
DP	گروه حرف تعریف
DUR	تکواژ نمود استمراری
EZ	کسره‌ی اضافه
GEN	حالت اضافی
IA	حرف تعریف نامعین (پاء‌نکره)
IMPR	وجه امری یا باء امر
INST	حالت بایی
IP	گروه تصریف (جمله)
NEG	تکواژهای نفی و نهی
NP	گروه اسمی
OBL	مفعول حرف اضافه
PI	تکواژ جمع
PP	گروه حرف اضافه
RA	تکواژ "را"
SUBJ	وجه التزامی
v	فعل نقشی یا سبک
vP	گروه فعلی نقشی (سبک)
VP	گروه فعلی واژگانی
V	فعل واژگانی

SP(2P)

واژه‌بستی که در جایگاه دوم جمله به عنوان دومین سازه ویا دومین کلمه‌ی جمله قرار می‌گیرد.

SW(2W)

واژه‌بستی که به لحاظ ترتیب واژه‌ها در جایگاه دوم جمله قرار می‌گیرد (کلمه‌ی دوم).

SD(2D)

واژه‌بستی که به لحاظ ترتیب سازه‌ها در جایگاه دوم جمله قرار می‌گیرد (دختر دوم).

ارزش آوایی نمادهای مشترک به کاررفته در واج‌نویسی فارسی میانه و گویش مزینانی

a	واکه‌ی موجود در واژه‌ی "بَرگ"
b	همخوان آغازین واژه‌ی "باد"
č	همخوان آغازین واژه‌ی "چنگ"
d	همخوان آغازین و پایانی واژه‌ی "داد"
e	واکه‌ی موجود در واژه‌ی "زشت"
f	همخوان آغازین واژه‌ی "فردا"
g	همخوان آغازین و پایانی واژه‌ی "گرگ"
h	همخوان آغازین و پایانی واژه‌ی "همراه"
i	واکه‌ی موجود در واژه‌ی "دید"
ɣ	همخوان آغازین واژه‌ی "جارو"
k	همخوان آغازین واژه‌ی "کار"
l	همخوان آغازین و پایانی واژه‌ی "لال"
m	همخوان آغازین واژه‌ی "مادر"
n	همخوان آغازین و پایانی واژه‌ی "نان"
o	واکه‌ی موجود در واژه‌ی "مُشت"
p	همخوان آغازین واژه‌ی "پارو"
r	همخوان پایانی واژه‌ی "بار"
s	همخوان آغازین و میانی واژه‌ی "سوسک"
š	همخوان آغازین واژه‌ی "شاد"
t	همخوان آغازین واژه‌ی "تهی"
u	واکه‌ی موجود در واژه‌ی "بود"
w	همخوان لبی‌نرمکامی در واژه‌ی "روشن" در بعضی مناطق
x	همخوان پایانی واژه‌ی "ملخ"
y	همخوان آغازین واژه‌ی "یار"
z	همخوان آغازین واژه‌ی "زنبور"
ž	همخوان آغازین واژه‌ی "ژاله"

ارزش آوایی نمادهای مختص واج‌نویسی گویش مزینانی

a	واکه‌ی موجود در واژه‌های "داد"، "باد"، و "خاک"
ʔ	انسدادچاکنایی (همزه)
G	همخوان آغازین واژه‌ی "قرب"
v	همخوان آغازین واژه‌ی "ول"

ارزش آوایی نمادهای مختص واج‌نویسی فارسی میانه

ā	کشیده‌تر از واکه‌ی (ـ) ادا می‌شود.
ē	کشیده‌تر از واکه‌ی (ـ) ادا شده و به یاء مجهول ختم می‌شود.
ī	کشیده‌تر از واکه‌ی i ادا می‌شود.
ō	کشیده‌تر از واکه‌ی (ـ) ادا شده و به واو مجهول ختم می‌شود.
ū	کشیده‌تر از واکه‌ی u ادا می‌شود.

علامات اختصاری مربوط به ارجاع نویسی داده‌های فارسی میانه

Avr	Avroman parchment	Nyberg 1
AWN	Ardā Wirāz Nāmag	Asa
AXK	Andarz ī Xusraw Kawādān	Jamaspasana
AZ	Ayādgār ī Zarērān	Pagliario
BBB	Bet-und Beichtbuch	Henning 3
Bp	Berlin papyri	Hansen 1
DA	Draxt ī Asūrīg	Jamaspasana
DE	Dura-Europos texts	Frye 5
Fs	Frye, clay sealings	Frye 4
KAP	Kārnāmag ī Ardašīr ī Pāpakān	Āntiā
KNR	Kirdēr naqš ī Rajab inscription	Frye 2
LK	Legend of Kiršāsp	Dhabhar
MHD	Mādiyān ī Hazār Dādīstān	Bartholomae 1

MYF	Mādiyān ī Yošt ī Friyān	Asa
Ps	Psalter fragments	Anderias 2
S	Manichean texts	Salemann 1
XR	Xusraw ud rēdag	Unvala 2
ZWY	Zand ī Wahman Yasn	Ankelesaria

قطعات مانوی آلمانی منتشره در Catalogue

M 4570	Sundermann
M 4574	Sundermann
M 5861	Sundermann
M 6020	Henning 24

فصل اول

کلیات تحقیق

۱- مقدمه

این فصل، به دو بخش کلی تقسیم می‌شود. در بخش اول، درباره‌ی وضعیت جغرافیایی، ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی و مذهبی، جمعیت، آثار و ابنیه‌ی باستانی، و ویژگی‌های زبانی دهستان مزینان اطلاعات مختصری ارائه خواهد شد.

از آنجا که مباحث اصلی این پایان‌نامه در خصوص ویژگی‌های ضمائر شخصی پی‌بستی گویش مزینانی است، در بخش دوم این فصل، با ارائه‌ی چند مثال وجوه تمایز این گویش با گونه‌ی فارسی معیار مشخص و دلایلی در مورد ضرورت تحقیق در این زمینه مطرح خواهد شد. در ادامه، مسأله‌های اصلی تحقیق، اهداف و فرضیه‌ها معرفی خواهند شد. در پایان این بخش نیز، روش تحقیق ذکر خواهد شد.

۱-۱-۱ شهرستان سبزوار

از آنجایی که روستا و دهستان مزینان، به لحاظ تقسیمات کشوری زیر مجموعه‌ی شهرستان سبزوار قرار می‌گیرند، ابتدا لازم است موقعیت جغرافیایی کل شهرستان معرفی گردد. شهرستان کویری سبزوار با مختصات جغرافیایی ۵۷ درجه و ۳۲ دقیقه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۱۲ دقیقه عرض جغرافیایی در استان خراسان (رضوی)^۱ در فاصله‌ی ۲۲۶ کیلومتری غرب مشهد و ۶۶۴ کیلومتری شرق تهران واقع شده است (صاحبی نژاد، ۱۳۷۳: ۱).

این شهرستان در قسمت شمال شرق کشور جمهوری اسلامی ایران و در غربی‌ترین نقطه‌ی استان خراسان (رضوی) واقع شده است که از شمال به شهرستان اسفراین و از شمال غرب به شهرستان جاجرم، از غرب به شهرستان شاهرود^۲ و از جنوب و جنوب شرقی به کاشمر و از شرق به شهرستان نیشابور محدود می‌گردد (احمدی، ۱۳۷۵: ۲۵).

۱- اصلاح نگارنده طبق تقسیمات جدید کشوری

۲- واقع در استان سمنان

مساحت تقریبی این شهرستان حدود ۲۰۵۰۲ کیلومتری باشد ... و حدود یک هشتادم مساحت کشور را دربرمی گیرد. شهر سبزوار به همراه شهرهای جغتای، نقاب، سلطان آباد، داورزن، روداب، ششتمد و بخش مرکزی که [مجموعاً] شامل ۲۳ دهستان و ۴۸۴ روستای مسکونی می باشد، شهرستان سبزوار را تشکیل می دهند (حمیدیان، ۱۳۷۴: ۱۵).

۱-۱-۲ دهستان مزینان

دهستان مزینان با مختصات جغرافیایی ۵۶ درجه و ۴۶ دقیقه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۱۹ دقیقه عرض شمالی، در بخش داورزن سبزوار واقع است که تا اوایل عهد پهلوی این منطقه به نام بلوک (ولایت) مزینان مشهور بوده است. ارتفاع آن از سطح دریا ۸۱۰ متر است و در آخرین زوایای شیب جنوبی کوهپایه های البرز حدفاصل حدود ۲۲۰ کیلومتری شرق شهر شاهرود و با فاصله ۸۰ کیلومتری غرب شهر سبزوار در حاشیه ی شمالی کویر مرکزی ایران واقع شده است. دهستان مزینان در سرحد شرقی استان خراسان رضوی به طور تقریبی ۸۲۱ کیلومتر مربع وسعت دارد که از شمال به کوههای گر (معروف به کوههای جغتای) با حداکثر ارتفاع ۲۹۲۴ متر، از طرف غرب به بخش میامی^۱، از طرف شرق به بخش مرکزی شهرستان سبزوار و از طرف جنوب به بخش ششتمد شهرستان سبزوار محدود می شود.

۱-۱-۳ جغرافیای تاریخی

بنیان روستای مزینان حدود ۳ کیلومتر پایین تر از موقعیت فعلی در گذشته ی نامعلومی گذاشته شده است. البته، با حضور نام مزینان در فهرست شهرها و آبادی های موصوف در کتاب حدود العالم^۲ به شرح زیر می توان از قدمتی ورای ۱۵۰۰ سال یقین حاصل کرد: "مزینان و بهمن آباد^۳، دو شهرک است خرد، بر راه ری و اندر وی کشت و زرع بسیار است" (ستوده، ۱۳۶۲: ۸۹).

بر اساس آثار تاریخی باقی مانده در اطراف مزینان، حداقل قدمت روستا به دوران شروع دین زرتشت در ایران برمی گردد^۴. مزینان قدیمی که در حاشیه ی کویر مرکزی ایران، منزلگاه با نشاطی

^۱ - واقع در شهرستان میامی از توابع استان سمنان

^۲ - سال نگارش این کتاب ۳۷۲ هجری قمری است و مؤلف آن نامعلوم است.

^۳ - روستایی قدیمی در سه کیلومتری مزینان

^۴ - به عنوان مثال آتشکده ی آذربرزین مهر در فاصله ی ۳۰ کیلومتری شمال شرقی، تپه ی باستانی بلقیس در شمال روستا، و قنات قدیمی از این جمله اند. برای توضیح بیشتر به بخش ۱-۱-۶ رجوع کنید.